

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2004 m. spalio 14 d.*

Byloje C-39/02

dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal 1971 m. birželio 3 d. Protokolą dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, pateikto *Højesteret* (Danija) 2002 m. vasario 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2002 m. vasario 13 d.,

Mærsk Olie & Gas A/S

prieš

Firma M. de Haan en W. de Boer,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einantis A. Rosas, teisėjai R. Schintgen (pranešėjas) ir N. Colneric,

* Proceso kalba: danų.

generalinis advokatas P. Léger,
sekretorius H. Von Holstein, sekretoriaus pavaduotojas,

atsižvelgdamas į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. balandžio 1 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Mærsk Olie & Gas A/S*, atstovaujamos advokato S. Johansen,
- Firmos *M. de Haan en W. De Boer*, atstovaujamos advokato J.-E. Svensson,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir J. Van Bakel,
- Jungtinės Karalystės, atstovaujamos P. Ormond, padedamos *barrister* A. Layton,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos N. B. Rasmussen ir A.-M. Rouchaud,

išklausęs 2004 m. liepos 13 d. posėdyje pateiktą generalinio advokato išvadą,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas dėl prejudicinio sprendimo yra susijęs su 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (JO L 304, p. 1, ir – pakeistas tekstas – p. 77, toliau – Briuselio konvencija), 21, 25 ir 27 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant bylą tarp bendrovės *Mærsk Olie & Gas A/S* (toliau – *Mærsk*) ir ūkinės bendrijos *M. de Haan et W. de Boer* (toliau – valdytojai) dėl reikalavimo atlyginti žalą, kurią Šiaurės jūroje paklotiems vamzdžiams tariamai padarė valdytojams priklausantis žvejybinis laivas, atlyginimo.

Teisinis pagrindas

1957 m. Tarptautinė konvencija dėl jūrinių laivų savininkų atsakomybės ribojimo

3 1957 m. spalio 10 d. Tarptautinės konvencijos dėl jūrinių laivų savininkų atsakomybės ribojimo (*International Transport Treaties, suppl.* 1–10, 1986 m.

sausis, p. 81, toliau – 1957 m. konvencija) 1 straipsnio 1 dalis laivo savininkui numato galimybę dėl joje nurodytų priežasčių apriboti savo atsakomybę numatyta suma, jei įvykis, dėl kurio atsirado žala, įvyko ne dėl savininko kaltės. Tarp tokių priežasčių b punkte nurodoma dėl bet kurio laive esančio ir su jo navigacija susijusio asmens veiksmų, neatsargumo ar kaltės atsiradusi materialinė žala.

- 4 Pagal šios konvencijos 3 straipsnio 1 dalį atsakomybės ribos priklauso nuo laivo talpos ir padarytos žalos pobūdžio. Pavyzdžiui, kai žalą sukėlęs įvykis padarė tik materialinės žalos, laivo savininko atsakomybė gali būti ribojama 1 000 aukso frankų vienai laivo talpos tonai.

- 5 Šios konvencijos 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodoma, kad, jei taip apskaičiuotos sumos nepakanka apmokėti visus dėl vieno atvejo kilusius reikalavimus, gali būti sukurtas šią ribą atitinkančio dydžio fondas, kuris naudojamas tik mokėjimui pagal reikalavimus, kuriems gali būti taikomas atsakomybės ribojimas. Pagal šios konvencijos 3 straipsnio 2 dalį šis fondas paskirstomas „ieškovams proporcingai jų įrodytų reikalavimų sumoms“.

- 6 Pagal 1957 m. konvencijos 1 straipsnio 7 punktą „atsakomybės ribojimo taikymas nėra laikomas atsakomybės pripažinimu“.

7 Šios konvencijos 4 straipsnyje numatyta:

„<...> galimo fondo sudarymo ir paskirstymo taisykles bei visas procesines taisykles reglamentuoja valstybės, kurioje fondas yra sudarytas, teisė.“

8 Iš bylos matyti, kad pagrindinės bylos aplinkybių metu Nyderlandų Karalystė buvo įsipareigojusi pagal 1957 m. konvenciją.

Briuselio konvencija

9 Iš jos preambulės išplaukia, kad Briuselio konvencijos tikslas yra pagal EB 293 straipsnį supaprastinti teismų sprendimų savitarpio pripažinimą ir vykdymą bei Bendrijoje stiprinti joje įsisteigusių asmenų teisinę apsaugą. Preambulėje taip pat numatyta, kad šiuo tikslu būtina apibrėžti savo teismų tarptautinę jurisdikciją.

10 Briuselio konvencijos 2 straipsnyje nustatyta bendra taisyklė, kad byla keliama teismuose tos valstybės, kurioje atsakovas turi nuolatinę gyvenamąją vietą. O konvencijos 5 straipsnyje numatoma, kad „dėl dalykų, susijusių su civilinės teisės pažeidimais, deliktu ar tariamu deliktu“ byla asmeniui gali būti keliama „vietos, kurioje buvo padarytas pažeidimas, teismuose“.

11 Šios konvencijos 6a straipsnyje nurodyta:

„Jei pagal šią konvenciją Susitariančiosios Valstybės teismas turi jurisdikciją ieškiniams dėl atsakomybės už laivo naudojimą ar jo eksploataciją, tai tas teismas ar kiti pagal tos valstybės įstatymus jį pakeičiantys tam reikalui teismai taip pat turi jurisdikciją ieškiniams dėl tokios atsakomybės apribojimo.“

12 Be to, Briuselio konvencijoje siekiama išvengti prieštaraujančių sprendimų. Pagal jos 21 straipsnį dėl susijusių ieškinių:

„Tais atvejais, kai skirtingų Susitariančiųjų Valstybių teismuose keliamos tų pačių šalių bylos, turinčios tą patį ieškinio dalyką ir pagrindą, bet kuris teismas, išskyrus teismą, kuriame byla iškelta pirmiausia, pats sustabdo bylą iki to laiko, kol nustatoma pirmojo teismo jurisdikcija.“

Nustačius, kad jurisdikcija priklauso pirmajam teismui, bet kuris teismas, išskyrus pirmąjį teismą, atsisako jurisdikcijos to teismo naudai.“ (Neoficialus vertimas)

13 Šios konvencijos 22 straipsnyje nurodyta:

„Tais atvejais, kai skirtingų Susitariančiųjų Valstybių teismuose pareiškiami susiję ieškiniai, bet kuris teismas, išskyrus teismą, kuriame byla buvo iškelta pirmiausia, gali sustabdyti ieškinio nagrinėjimą, kol ieškiniai nagrinėjami pirmojoje instancijoje.“

Vienos iš šalių prašymu bet kuris teismas, išskyrus teismą, kuriame byla buvo iškelta pirmiausia, taip pat gali atsisakyti jurisdikcijos, jeigu pagal to teismo teisę susijusius ieškinius galima sujungti ir pirmasis teismas abiem ieškiniams turi jurisdikciją.

Šiame straipsnyje ieškiniai laikomi susijusiais, jei ryšys tarp jų yra toks glaudus, jog tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, kad būtų išvengta nesuderinamų sprendimų rizikos nagrinėjant juos atskirai.“

14 Pripažinimo klausimu šios konvencijos 25 straipsnyje numatyta:

„Šioje konvencijoje „teismo sprendimas“ – tai bet kuris Susitariančiosios Valstybės bendrosios ar specialiosios kompetencijos teismo, neatsižvelgiant į jo pavadinimą, sprendimas; tai gali būti nutartis, įsakymas, nutarimas ar vykdomasis raštas, taip pat teismo pareigūno nutarimas dėl teismo išlaidų.“

15 Briuselio konvencijos 26 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta:

„Vienoje iš Susitariančiųjų Valstybių priimtas teismo sprendimas pripažįstamas kitose Susitariančioiose Valstybėse, nereikalaujant jokios specialios procedūros.“

16 Tačiau pagal 27 straipsnį:

„Teismo sprendimas nepripažįstamas:

<...>

- 2) jeigu jis buvo priimtas už akių, jeigu atsakovui nebuvo tinkamai įteiktas pranešimas apie keliamą bylą arba lygiavertis dokumentas pakankamai iš anksto, kad jis galėtų pasirengti gynybai;

<...>“

- 17 Briuselio konvencijos protokolo IV straipsnyje nurodyta:

„<...> teisminiai ir neteisminiai dokumentai, kurie turi būti įteikti asmenims kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, siunčiami Susitariančiųjų Valstybių sudarytose konvencijose ir sutartyse nustatyta tvarka.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 1985 m. gegužės mėn. *Mærsk* paklojo naftotiekį ir dujotiekį Šiaurės jūroje. 1985 m. birželio mėn. valdytojams priklausantis žvejybinis laivas žvejojo netoliese šių vamzdynų. *Mærsk* nustatė, kad jie buvo pažeisti.

- 19 1985 m. liepos 3 d. laišku *Mærsk* pranešė valdytojams, kad juos laikė atsakingais už šią žalą, kuri buvo įvertinta 1 700 019,00 USD ir 51 961,58 GBP.
- 20 1987 m. balandžio 23 d. savo laivo registravimo vietoje valdytojai pateikė prašymą dėl atsakomybės ribojimo *Arrondissementsrechtbank Groningen* (Nyderlandai). 1987 m. gegužės 27 d. šis teismas priėmė nutartį dėl preliminaraus atsakomybės nustatymo 52 417,40 NLG, įpareigodamas valdytojus sumokėti šią sumą ir 10 000 NLG teismo išlaidoms padengti. 1987 m. birželio 5 d. teleksu valdytojų advokatai pranešė *Mærsk* apie šitą sprendimą.
- 21 1987 m. birželio 20 d. *Mærsk* pareiškė ieškinį valdytojams *Vestre Landsret* dėl žalos atlyginimo kartu su palūkanomis.
- 22 Tų pačių metų birželio 24 d. *Mærsk* pateikė apeliacinį skundą *Gerechtshof Leeuwarden* (Nyderlandai) dėl *Arrondissementsrechtbank Groningen* sprendimo, nurodydamas pastarojo jurisdikcijos nebuvimą. 1988 m. sausio 6 d. apeliacinės instancijos teismas paliko galioti pirmosios instancijos sprendimą, remdamasis pirmiausia Briuselio konvencijos 2 ir 6a straipsniais. Kasacinio skundo *Mærsk* nepateikė.
- 23 Registruotu 1988 m. vasario 1 d. laišku likvidatorius pranešė *Mærsk* advokatui apie teismo nutartį dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo ir tų pačių metų balandžio 25 d. pasiūlė *Mærsk* pareikšti savo reikalavimus.

- 24 *Mærsk* šio prašymo neįvykdė, bet kreipėsi į Danijos teismą. Kadangi žalą patyrę asmenys reikalavimų nepareiškė, 1988 m. gruodžio mėn. valdytojams buvo grąžinta Nyderlandų teisme deponuota suma.
- 25 1988 m. balandžio 27 d. sprendimu *Vestre Landsret* nusprendė, kad 1987 m. gegužės 27 d. ir 1988 m. sausio 6 d. Nyderlandų teismų sprendimai laikytini teismo sprendimais Briuselio konvencijos 25 straipsnio prasme, nes proceso metu *Mærsk* turėjo teisę apsiginti.
- 26 Manydamas, kad Nyderlanduose ir Danijoje iškeltos bylos buvo tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, *Vestre Landsret* nusprendė, kad yra tenkinamos sąlygos, kurioms esant pripažintina, jog pagal Briuselio konvencijos 21 straipsnį bylos yra *lis pendens*. Tokios išvados nepakeitė aplinkybė, jog *Mærsk* negynė savo interesų procese dėl atsakomybės ribojimo.
- 27 Kadangi į Nyderlandų teismą buvo kreiptasi pirmiausia (1987 m. balandžio 23 d.) ir jis apeliacine tvarka nepanaikinta nutartimi pripažino savo jurisdikciją priimti sprendimą, *Vestre Landsret* atsisakė jurisdikcijos pirmojo teismo naudai pagal Briuselio konvencijos 21 straipsnio antrąją pastraipą.
- 28 *Mærsk* pateikė apeliacinį skundą *Højesteret*.

29

Manydamas, kad byloje iškilo klausimas dėl Briuselio konvencijos 21, 25 ir 27 straipsnių išaiškinimo, šis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti tokius prejudicinius klausimus:

- „1) Ar atsakomybės ribojimo fondo sudarymo laivo valdytojo prašymu procedūrai (pagal 1957 m. konvenciją) taikomas (Briuselio) konvencijos 21 straipsnis, jei ieškinyje aiškiai nurodytas nukentėjusiuoju nuo žalos laikytinas asmuo?

- 2) Ar sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo pagal 1986 m. galiojusias Nyderlandų procesines taisykles laikytinas teismo sprendimu šios konvencijos 25 straipsnio prasme?

- 3) Ar 1987 m. gegužės 27 d. pagal tuo metu Nyderlanduose galiojusias procesines normas Nyderlandų teismo, teismine tvarka nepranešus atitinkamam kreditoriui, sudarytas atsakomybės ribojimo fondas gali būti nepripažintas kitoje valstybėje narėje pagal šios konvencijos 27 straipsnį (2 punktą)?

- 4) Jei į trečią klausimą atsakoma teigiamai, ar atitinkamam skolininkui gali būti neleista pasinaudoti 27 straipsniu (2 punktu) dėl to, kad jis nesirėmė tuo, jog jam nebuvo pranešta apie bylą, ir vėliau valstybėje narėje, kurioje sudarytas fondas, pateikė skundą aukštesnės instancijos teismui dėl jurisdikcijos klausimo?“

Dël pirmo klausimo

- 30 Pirmu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar, pirma, vienos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininko pareikštas prašymas sudaryti atsakomybės ribojimo fondą, nurodant nukentėjusiuoju laikytiną asmenį, ir, antra, šio nukentėjusiojo asmens kitos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininkui pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo laikytini tų pačių šalių bylomis, kurių dalykas ir pagrindas yra tie patys Briuselio konvencijos 21 straipsnio prasme.
- 31 Pirmiausia reikia priminti, kad Briuselio konvencijos 21 straipsnis kartu su 22 straipsniu dėl susijusių ieškinių yra šios konvencijos II antraštinės dalies 8 skirsnyje, pagal kurį tinkamo teisingumo administravimo Bendrijoje tikslais siekiama išvengti lygiagrečių procesų skirtingose Susitariančiosiose Valstybėse ir dėl to galinčių atsirasti priešingų sprendimų. Todėl ja, kiek įmanoma, siekiama iš anksto užkirsti kelią tokiai padėčiai, kokia numatyta šios konvencijos 27 straipsnio 3 punkte, tai yra sprendimo nepripažinimui dėl jo nesuderinamumo su sprendimu dėl ginčo tarp tų pačių šalių toje valstybėje, kurioje siekiama, kad jis būtų pripažintas (žr. 1987 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Gubisch Maschinenfabrik*, 144/86, Rink. p. 4861, 8 punktą ir 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Gasser*, C-116/02, Rink. p. I-14693, 41 punktą).
- 32 Iš to išplaukia, kad siekiant šių tikslų 21 straipsnis turi būti aiškinamas plačiai, iš principo apimant visus *lis pendens* atvejus Susitariančiųjų Valstybių teismuose, neatsižvelgiant į šalių gyvenamąją vietą (1991 m. birželio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Overseas Union Insurance ir kt.*, C-351/89, Rink. p. I-3317, 16 punktas ir minėto sprendimo *Gasser* 41 punktas).

33 Šiuo atveju yra aišku, kad tokiu procesu dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, koks vyko Nyderlandų teisme, laivo savininkas, kuris gali būti patrauktas atsakomybėn dėl vienos iš 1957 m. konvencijos 1 straipsnio 1 dalyje numatytų priežasčių, siekia apriboti savo atsakomybę pagal jos 3 straipsnį nustatytu dydžiu, kad kreditoriai negalėtų reikalauti iš laivo savininko didesnių sumų, nei bus nustatytos šio proceso metu tam žalos atvejui.

34 Toks prašymas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo neabejotinai laikytinas byla Briuselio konvencijos 21 straipsnio prasme. Tačiau papildomai reikia išnagrinėti, ar šios bylos ir nukentėjusio asmens kitos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininkui iškeltos bylos dėl žalos atlyginimo dalykas ir pagrindas yra tie patys ir ar bylos keliamos tų pačių šalių. Kad būdų nustatyta *lis pendens* minėto 21 straipsnio prasme, turi būti tenkinamos visos šios trys sąlygos.

35 Tačiau, pirma, nagrinėjamų bylų dalykas akivaizdžiai ne tas pats. Ieškiniu dėl žalos atlyginimo siekiama sukelti atsakovo atsakomybę, o ieškiniu dėl atsakomybės ribojimo siekiama galimą atsakomybę apriboti pagal 1957 m. konvenciją nustatytu dydžiu, turint omeny, kad pagal šios konvencijos 1 straipsnio 7 punktą „atsakomybės ribojimo taikymas nėra laikomas atsakomybės pripažinimu“.

36 Šio argumento nepaneigia tai, kad proceso dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo metu reikalavimus patikrina likvidatorius, o skolininkas turi galimybę juos ginčyti. Kaip Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, nustatant, ar Briuselio konvencijos 21 straipsnio prasme dviejų bylų ieškinio dalykas yra tas pats, kaip

išplaukia iš šio straipsnio formuluotės, reikia atsižvelgti tik į ieškovų reikalavimus kiekvienoje iš šių bylų, o ne į galimus atsakovo gynybos argumentus (2003 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Gantner Electronic, C-111/01*, Rink. p. I-4207, 26 punktas).

- 37 Kita vertus, nagrinėjamų bylų pagrindai nėra tokie pat konvencijos 21 straipsnio prasme.
- 38 Kadangi „pagrindas“ reiškia faktines aplinkybes ir teisės normą, kuriais grindžiamas ieškinys (žr. 1994 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Tatry, C-406/92*, Rink. p. I-5439, 39 punktą), reikia konstatuoti, kad net abiejų bylų aplinkybes laikant vienodomis, skiriasi teisės norma, kuria grindžiamas kiekvienas iš dviejų prašymų, kaip pažymėjo *Mærsk*, Komisija ir generalinis advokatas savo išvados 41 punkte. Ieškinys dėl žalos atlyginimo grindžiamas deliktine atsakomybe, o reikalavimas sudaryti atsakomybės ribojimo fondą – 1957 m. konvencija ir ją įgyvendinančiais Nyderlandų teisės aktais.
- 39 Todėl nėra reikalo nagrinėti trečią sąlygą dėl tų pačių šalių ir reikia padaryti išvadą, kad, nesutampant dalykui ir pagrindui, tarp proceso dėl laivo savininko atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, kaip pagrindinėje byloje Nyderlandų teisme, ir ieškinio dėl žalos atlyginimo prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiam teisme nėra *lis pendens* padėties Briuselio konvencijos 21 straipsnio prasme.

- 40 Iš esmės tokia išvada, kaip pažymėjo Jungtinės Karalystės vyriausybė ir generalinis advokatas savo išvados 45 punkte, nedraudžia taikyti Briuselio konvencijos 22 straipsnio. Tokių reikalavimų, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje, ryšys yra pakankamai glaudus, kad juos būtų galima laikyti susijusiais šio straipsnio trečiosios pastraipos prasme, o teismas, į kurį kreiptasi vėliau, galėtų sustabdyti nagrinėjimą.
- 41 Tačiau šiuo atveju nereikia nei kelti klausimo dėl Briuselio konvencijos 22 straipsnio taikymo, nei nustatyti, į kurį teismą tokiu atveju kreiptasi pirmiau, nes iš prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutarties išplaukia, kad procesas *Arrondissementsrechtbank* galutinai baigtas ir, nukentėjusiesiems nepateikus reikalavimų, šiame teisme deponuota suma 1988 m. gruodžio mėn. buvo grąžinta valdytojams. Tokiu atveju nebėra „susijusių ieškinių“ konvencijos 22 straipsnio prasme.
- 42 Atsižvelgiant į visa tai, kas pasakyta, į pirmą klausimą reikia atsakyti, kad, pirma, vienos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininko pareikštas prašymas sudaryti atsakomybės ribojimo fondą, nurodant nukentėjusiuoju laikytiną asmenį, ir, antra, šio nukentėjusio asmens kitos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininkui pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo nesukuria *lis pendens* padėties Briuselio konvencijos 21 straipsnio prasme.

Dėl antro klausimo

- 43 Antru klausimu prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas klausia, ar toks sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra teismo sprendimas Briuselio konvencijos 25 straipsnio prasme.

- 44 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal 25 straipsnį „teismo sprendimas“ konvencijos prasme yra „bet kuris Susitariančiosios Valstybės bendrosios ar specialiosios kompetencijos teismo, neatsižvelgiant į jo pavadinimą, sprendimas“.
- 45 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs (žr. 1994 m. birželio 2 d. Sprendimo *Solo Kleinmotoren*, C-414/92, Rink. p. I-2237, 17 punktą), tam, kad aktas būtų laikytinas „teismo sprendimu“ konvencijos prasme, jį turi būti priėmęs Susitariančiosios Valstybės teismas, turintis teisę spręsti šalių ginčijamus klausimus.
- 46 Kaip yra priminta pranešime dėl Briuselio konvencijos (OL C 59, 1979, p. 71, 184 punktas), šios konvencijos 25 straipsnis taikomas ne vien teismo sprendimams, kurie išsprendžia visą bylą ar jos dalį, bet ir negalutiniams sprendimams ar sprendimams dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.
- 47 Todėl tokiam teismo sprendimui, šiuo atveju 1987 m. gegužės 27 d. *Arrondissementsrechtbank Groningen* nutarčiai, preliminariai nustatančiai sumą, kuria apribojama laivo savininko atsakomybė, taikytinas Briuselio konvencijos 25 straipsnis.
- 48 Tačiau *Mærsk* tvirtina, kad ši nutartis nelaikytina teismo sprendimu šio straipsnio prasme, nes ji buvo priimta procese netaikant rungtyniškumo principo.

49 Šis prieštaravimas atmestinas.

50 Nors pagal nusistovėjusią teismų praktiką konvencija iš esmės taikoma teismo sprendimams, kurie prieš prašant juos pripažinti ir vykdyti kitoje valstybėje narėje nei jie buvo priimti, pastarojoje buvo ar galėjo būti įvairiomis formomis nagrinėjami, laikantis rungtyniškumo principo (1980 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Denilauler*, 125/79, Rink. p. 1553, 13 punktas), reikia pripažinti, kad nors ir priimta pirmojoje proceso stadijoje nesilaikant rungtyniškumo principo, Nyderlandų teismo nutartis galėjo būti procedūros, taikant rungtyniškumo principą, objektu dar prieš iškeliant jos pripažinimo ar vykdymo pagal konvenciją klausimą (šiuo klausimu žr. ir 1995 m. liepos 13 d. Sprendimo *Hengst Import*, C474/93, Rink. p. I-2113, 14 punktą).

51 Iš bylos išplaukia, kad tokia nutartis nesukelia pasekmių, kol apie ją nepranešta kreditoriams, kurie po to gali ginti savo teises ją priėmusiame teisme ginčydami tiek skolininko teisę pasinaudoti atsakomybės ribojimu, tiek pačią ribą. Be to, kreditoriai gali apskusti šią nutartį apeliacine tvarka, ginčydami ją priėmusio teismo jurisdikciją – kaip ir atsitiko pagrindinėje byloje.

52 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į antrą prejudicinį klausimą reikia atsakyti, kad sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra teismo sprendimas Briuselio konvencijos 25 straipsnio prasme.

Dël trečio ir ketvirto klausimų

- 53 Trečiu ir ketvirtu klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą dël prejudicinio sprendimo pateikęs teismas klausia, ar sprendimas dël atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, teismine tvarka nepranešus atitinkamam kreditoriui, gali būti nepripažintas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje pagal Briuselio konvencijos 27 straipsnio 2 punktą, įskaitant ir atvejį, kai kreditorius pateikė apeliacinį skundą dël jį priėmusio teismo jurisdikcijos, nors nesirėmė tuo, kad jam nebuvo pranešta apie bylą.
- 54 Šiuo klausimu reikia priminti, kad konvencijos 27 straipsnyje nurodomos sąlygos, kurioms esant Susitariančiojoje Valstybėje pripažįstami kitoje Susitariančiojoje Valstybėje priimti sprendimai. Pagal šio straipsnio 2 punktą sprendimas nepripažįstamas, „jeigu jis buvo priimtas už akių, jei atsakovui nebuvo tinkamai įteiktas pranešimas apie keliamą bylą arba lygiavertis dokumentas pakankamai iš anksto, kad jis galėtų pasirengti gynybai“.
- 55 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką šia nuostata siekiama užtikrinti, kad sprendimas nebūtų pripažintas ar vykdomas pagal konvenciją, jei atsakovas neturėjo galimybės gintis pirmame teisme (1981 m. birželio 16 d. Sprendimo *Klomps*, 166/80, Rink. p. 1593, 9 punktas; 1993 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Sonntag*, C-172/91, Rink. p. I-1963, 38 punktas ir minėto sprendimo *Hengst Import* 17 punktas).
- 56 Iš to išplaukia, kad sprendimo nepripažinimas dël konvencijos 27 straipsnio 2 punkte numatytų priežasčių yra galimas tik tuo atveju, jei sprendimas buvo priimtas už akių. Todėl šia nuostata negalima remtis atsakovui dalyvavus, ar bent jei jam buvo perduoti bylos duomenys ir sudaryta galimybė apsiginti (minėto sprendimo *Sonntag* 39 punktas).

- 57 Šiuo atveju reikia pripažinti, kad *Mærsk* niekad nedalyvavo procese dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo. Jis pateikė apeliacinį skundą dėl 1987 m. gegužės 27 d. nutarties, tačiau, kaip savo išvados 60 punkte pažymėjo generalinis advokatas, toks ieškinys, susijęs tik su nutartį priėmusio teismo jurisdikcija, neprilygsta atsakovo dalyvavimui procese dėl valdytojų atsakomybės ribojimo tam tikra suma. Todėl laikytina, kad sprendimas priimtas už akių konvencijos 27 straipsnio 2 punkto prasme.
- 58 Tokiomis aplinkybėmis, kad teismo sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo galėtų būti pripažintas pagal Briuselio konvenciją, pranešimas apie keliamą bylą pagal šią nuostatą *Mærsk* turėjo būti tinkamai įteiktas pakankamai iš anksto.
- 59 Šiuo klausimu reikia atsižvelgti į atsakomybės ribojimo fondo sudarymo procedūros ypatumus pagal Nyderlandų teisę, pagal kurią atsakomybės ribą preliminariai nustatančią nutartį teismas iš pradžių preliminariai priima po vienašalės procedūros, o ginčas dėl jos gali vykti vėliau, kaip nurodyta šio sprendimo 50 punkte. Tokia nutartis laikytina pranešimui apie keliamą bylą lygiaverčiu dokumentu konvencijos 27 straipsnio 2 punkto prasme.
- 60 Iš bylos matyti, kad, pirma, *Arrondissementsrechtbank Groningen* paskirtas likvidatorius 1988 m. vasario 1 d. registruotu laišku *Mærsk* pranešė apie 1987 m. gegužės 27 d. nutarties turinį ir, antra, pagal Nyderlandų vyriausybės paaiškinimus toks pranešimas yra tinkamas pagal Nyderlandų teisę ir 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvenciją „Dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba

komercinėse bylose įteikimo užsienyje“, kuri pagrindinės bylos aplinkybių metu įpareigojo Nyderlandų Karalystę ir Danijos Karalystę.

- 61 Valstybės, kurioje siekiama vykdyti sprendimą, teismas turi įvertinti, ar, atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, toks pranešimas tinkamai įteiktas pakankamai iš anksto, kad atsakovas realiai galėtų pasiruošti gynybai (minėto sprendimo *Klomps* 20 punktas ir 1985 m. birželio 11 d. Sprendimo *Debaecker ir Plouvier*, 49/84, Rink. p. 1779, 31 punktas).
- 62 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į trečią ir ketvirtą klausimus reikia atsakyti, kad sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, teismine tvarka nepranešus atitinkamam kreditoriui, negali būti nepripažintas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje pagal Briuselio konvencijos 27 straipsnio 2 punktą, net ir tuo atveju, kai kreditorius pateikė apeliacinį skundą dėl jį priėmusio teismo jurisdikcijos, jei pranešimas apie sprendimą atsakovui buvo tinkamai įteiktas pakankamai iš anksto.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 63 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Teisingumo Teismui savo pastabas pateikusių asmenų, išskyrus šalis, bylinėjimosi išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Pirma, vienos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininko pareikštas prašymas sudaryti atsakomybės ribojimo fondą, nurodant nukentėjusiuoju laikytiną asmenį, ir, antra, šio nukentėjusiojo asmens kitos Susitariančiosios Valstybės teisme laivo savininkui pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo nesukuria *lis pendens* padėties 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, iš dalies pakeistos 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo, 21 straipsnio prasme.**
- 2. Sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra teismo sprendimas Briuselio konvencijos 25 straipsnio prasme.**
- 3. Sprendimas dėl atsakomybės ribojimo fondo sudarymo, teismine tvarka nepranešus atitinkamam kreditoriui, negali būti nepripažintas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje pagal Briuselio konvencijos 27 straipsnio 2 punktą, net ir tuo atveju, kai pastarasis pateikė apeliacinį skundą dėl jį priėmusio teismo jurisdikcijos, jei pranešimas apie sprendimą atsakovui buvo tinkamai įteiktas pakankamai iš anksto.**

Parašai.